

Беркимбаев К.М.,
Арымбаева К.М.
Боранбаева А.Р.

**Жоғары оқу орындарында
болашақ мұғалімдердің
өздігінен білім алу үрдісінің
мәні мен құрылымы**

Мақалада болашақ мұғалімдердің өздігінен білім алуының принциптері, қалыптары, түрлері, қызметтері жөнінде ғалымдардың зерттеулері қарастырылған. Мұғалімнің интеллектуалды көрсеткіші оның өздігінен білім алуға деген қабілеттілігі. Өздігінен білім алу мінездемесі ретінде ғалымдар таным әрекеті мен таным үрдісінің түрлілігі. ЖОО-ның студенттері үшін өздігінен білім алудың еркін әрекет ету түрі, түрткінің айқын ерекшелігі, болашақ мұғалімнің өздігінен білім алуына дайындығы әрекетінің көрінісі. Өздігінен білім алу болашақ мұғалімнің мақсатты өздігінен білім алу әрекетінің психологиялық-педагогикалық және әдістемелік білімінің тиімділігі қарастырылады.

Түйін сөздер: өзіндік білім алу, өзіндік білім алу әрекеті, өзіндік білім алу мінездемесі: түрлері, қалыптары, қызметтері, принциптері, элементтері, өзіндік білім алудың деңгейлері.

Berkimbayeva K.M.,
Arymbayeva K.M.
Boranbayeva A.R.

**The structure and importance
of the process of self-education
by future teachers in higher
educational Institute**

In article research of scientists who defined types is considered forms, functions the principles of self-education of future teachers. Ability to self-education is the teacher's intellectual indicator. Characterizing self-education as a cognitive activity and cognitive process, researchers speak about its different types. Self-education of students in higher education institution – is a voluntary kind of activity, in which especially is clearly look through the motivation, readiness for self-education of future teachers. Self-education – purposeful independent activity of future teacher of effective acquisition of psychology and pedagogical and methodical knowledge.

Key words: self-education, self-activity activities, characteristic self-education: types, functions, principles, elements, levels self-education.

Беркимбаев К.М.,
Арымбаева К.М.
Боранбаева А.Р.

**Структура и значение процесса
самообразования будущих
учителей в вузе**

В статье рассматривается исследование ученых, которые определили виды, формы, функции, принципы самообразования будущих учителей. Интеллектуальным показателем учителя является его способность к самообразованию. Характеризуя самообразование как познавательную деятельность и познавательный процесс, исследователи говорят о различных его видах. Самообразование студентов в вузе есть добровольный вид деятельности, в ней особенно ясно просматривается мотивация, готовность к самообразованию будущих учителей. Самообразование – целенаправленная самостоятельная деятельность будущего учителя по эффективному приобретению психолого-педагогических и методических знаний.

Ключевое слова: самообразование, самообразовательная деятельность, характеристика самообразования: виды, формы, функции, принципы, элементы, уровни самообразование

**ЖОҒАРЫ ОҚУ
ОРЫНДАРЫНДА
БОЛАШАҚ
МҰҒАЛІМДЕРДІҢ
ӨЗДІГІНЕН БІЛІМ АЛУ
ҮРДІСІНІҢ МӘНІ МЕН
ҚҰРЫЛЫМЫ**

Кіріспе

Білім берудің бүгінгі күнгі даму үлгісі өздігінен білім алу әрекеті парадигмасымен анықталады. Тек өзін тұрақты түрде дамытып отыратын және өзінің кәсіби білімі мен дағдысын жоғары деңгейде қолдап отыратын маман ғана әлеуметтік және экономикалық жетістікке қол жеткізіп, бәсекеге қабілетті бола алады.

Негізгі бөлім

Педагогикалық қызметке қазіргі күн жағдайында жасалған талдау мұғалімнің мақсатты, мазмұндық және әдістемелік бағыттарда еркіндігін кеңейту сияқты даму тенденциясын анықтауға мүмкіндік береді, ал бұл мұғалімнен үнемі өзін-өзі жетілдіріп отыруды, өздігінен білім алуды талап етеді. Қазіргі күнгі білім беру – тек өздігінен білім алу болып табылады. Өздігінен білім алу өнімді шығармашылық әрекеттің бір түрі болып табылады.

Болашақ мұғалімнің өздігінен білім алуы – студенттің жаңа психологиялық-педагогикалық және әдістемелік білімдерге қол жеткізу және қолда бар білімдерді жетілдіру, әрі осы білімдерді орындалатын жұмыс сипатына сәйкес шығармашылықпен пайдалану бойынша мақсатты дербес әрекеті.

Жоғарыда айтылғандарды есепке ала отырып, бұл зерттеуде өздігінен білім алу ұғымына келесідей анықтама беріледі. Өздігінен білім алу – бұл:

1) Жеке тұлғаның әлеуметтенуге, өзін жүзеге асыруға, мәдени-білімдік, ғылыми, кәсіби деңгейін арттыруға деген қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталған іс-әрекеті;

2) Субъектілердің өз қажеттіліктерін басқару, жаңа нормаларды игеру, өз қабілеттерін байыту және оларды іс-әрекет барысында көрсетуге дайындықтарды қалыптастыруын қамтитын өздігінен оқу, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту үрдістерінің бірлігі мен біртұтастығынан тұратын білім беру үрдісі [1].

Білім алушылардың өздігінен білім алуының алдына қоятын мақсаттары бойынша А.К. Громцева, П.И. Пидкасистый

келесілерді бөліп көрсетеді: пәндердің жекелеген циклдерін терең оқып-үйренумен байланысты жаппай өздігінен білім алу, кәсіби әрекетті барынша терең оқып-үйренуге, екінші және үшінші мамандық алуға негізделген арнайы (кәсіби) өздігінен білім алу; әлемдегі және еліміздегі заманауи мәселелер мен оқиғаларға барынша назар аударуға негізделген саяси өздігінен білім алу; қабілеттерді (эстетикалық, дене) дамытумен байланысты, әуесқой білімдерге (техника, үй жануарларын күту және т.б.) негізделген өздігінен білім алу; өзін-өзі тәрбиелеумен, адамгершілік мәселесіне қызығушылықпен, мінез-құлықты қалыптастырумен байланысты өздігінен білім алу [2].

Бұл қажеттіліктердің құраушылары, жеке адамның өздігінен білім алуына себеп болатын түрткілер: ақпаратпен күнделікті жұмыс істеу; креативтілік; заманауи ғылымның, әсіресе, психология мен педагогиканың қарқынды дамуы; қоғам өмірінде орын алған өзгерістер; бәсекелестік; қоғамдық пікір; материалдық ынталандыру; қызығушылық.

Жеке адамның өздігінен білім алуы – кәсіби іс-әрекеттің қажетті шарты, бұл жеке тұлғаның өзі басқаратын мақсатты танымдық іс-әрекеті; ғылымның, техниканың, мәдениеттің, саяси өмірдің қандай да бір саласындағы жүйелі білімге өздігінен қол жеткізуі.

Өздігінен білім алуға қабілеттілік әрбір жекелеген мұғалімнің психологиялық және зияткерлік көрсеткіштерімен анықталады, бірақ бұл қабілеттілік ақпарат көздерімен жұмыс, өзінің және әріптестерінің іс-әрекетіне талдау жасау, өзіне-өзі талдау жасау, мониторинг барысында аз дәрежеде қалыптасады. Өздігінен білім алу жемісті болу үшін студенттердің танымдық белсенділігі мен дербестігінің белгілі бір даму деңгейі болуы қажет. Өздігінен білім алу өз бетінше танымдық әрекет білігінің болуын болжайды. П.И. Пидкасистый, А.Е. Пасекунов өздігінен білім алу біліктеріне келесілерді жатқызады: келелі сипаттағы шешімдерді негіздеуге, жағдайдың дамуын алдын ала болжай алуға, одан арғы бүкіл іс-әрекет барысын ойша қамтуға мүмкіндік беретін болжам жасай білу; уақыт факторын есепке алуға, нұсқаларды пайдалануға, шешім қабылдауда түрлі тәсілдерді пайдалануға мүмкіндік беретін жоспарлай білу; белгіленген жоспарларды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін ұйымдастыра білу; өз алдына міндеттерді шешуде өз мүмкіндіктерін сыни бағалауға мүмкіндік беретін есепке алу, бақылау және реттеу білігі [3].

Осылайша, танымдық белсенділік пен өздігінен білім алудың өзара байланысы барынша тікелей: өздігінен білім алу студенттердің танымдық белсенділіктерінің көрініс алуының ең бір жоғарғы формасы болып табылады.

И.Л. Наумченко да өздігінен білім алудың шығармашылықпен байланысын атап көрсетеді, ол студенттердің өздігінен білім алуының келесідей белгілері мен ерекшеліктерін көрсетеді: студенттердің салыстырмалы түрде өздігінен, аяқталған, тиісінше педагогикалық ұйымдастыруды қажет ететін танымдық-практикалық іс-әрекетінің ерекше саласы; оқушылардың ішкі қажеттіліктері; студенттердің өздігінен оқу мақсатына (білімдер жүйесін алу, біліктері мен дағдыларды жетілдіру, осындай жұмыс техникасы мен әдістемесін меңгеру) қол жеткізуге және өзін-өзі тәрбиелеуді жүзеге асыруға (сезімдердің дамуына, көзқарастардың қалыптасуына, сыни ақыл-ойдың қалыптасуына және т.б.) ықпал ететін шығармашылық іс-әрекетінің формасы [166].

Өздігінен білім алуды танымдық іс-әрекет және танымдық үрдіс ретінде сипаттай отырып, зерттеушілер оның әр алуан түрлері жайлы сөз етеді.

Мысалы, өздігінен білім алу өздігінен білім алу әрекетінің түрін қамтиды: фондық жалпы білім беретін өздігінен білім алу; фондық педагогикалық өздігінен білім алу; келелі кәсіби өздігінен білім алу және көкейкесті педагогикалық өздігінен білім алу.

Фондық жалпы білім беретін өздігінен білім алу – өз бетінше танымдық іс-әрекет, студенттің табиғи өмірінің бір бөлігі, арнайы ұйымдастыру мен жоспарлауды талап етпейді; көркем әдебиет пен мерзімді басылымдарды, балалар әдебиетін оқу, жекелеген телекөрсетілімдерді көру, радио тыңдау, киноға, театрға, мұражайға, көрмелерге бару, түрлі сипаттағы және бағыттағы саяхаттарға, лекторияларға, түрлі курстарға қатысу.

Фондық педагогикалық өздігінен білім алу – педагогикалық мерзімді басылымдарды, педагогика, психология, әдістеме жайлы жана кітаптарды қарау және оқу, жеке кітапхана құру және оны жүйеге келтіру, оқу жұмысында пайдалану үшін түрлі материалдарды жинақтау және жіктеу.

Келелі өздігінен білім алу – студенттің жеткілікті дәрежеде ұзақ мерзімге есептелген нақты пәндік немесе психологиялық-педагогикалық, әдістемелік мәселелер бойынша жұмыс істеуі: реферат, курстық жұмыс және дипломдық жұмыс жазу.

Өздігінен білім алудың нақты түрлері: нақты телебағдарламаларды жүйелі түрде көріп отыру; нақты кәсіби мерзімді басылымдарды оқу; әдістемелік, кәсіби және пәндік әдебиеттерді оқу; өзі оқытатын пән, психология, педагогика, кәсіби технология бойынша интернеттен ақпараттар қарау; семинарларға, тренингтерге, конференцияларға, әріптестерінің сабақтарына қатысу; әріптестерімен пікірталастар, жиналыстар өткізу, тәжірибе алмасу; интерактивті тренингтер барысында заманауи психологиялық әдістемелерді зерттеу; жүйелі түрді біліктілікті жоғарылату курстарынан өту; әріптестер тарапынан талдау жасау үшін ашық сабақтар өткізу; мектепте, ауданда, қалада және интернетте әріптестерімен қарым-қатынас жасау; ақпараттық-компьютерлік технологияларды зерттеу; салауатты өмір салтын ұстану, спортпен айналысу, дене шынықтыру жаттығуларын жасау.

Өздігінен білім алу келесідей қызметтерді атқарады: бұған дейін алған білімдерін толықтырады, тереңдетеді, кеңейтеді; базалық білімнің кемшіліктерінің орнын толтырады және оған қол жеткізудің құралы болып табылады; педагогикалық қызметтің жеке стилінің қалыптасуына ықпал етеді [4].

Жоғарыда қарастырылған қызметтерді Е.В. Бондаревская толықтырады: экстенсивті – жаңа білімдерді жинақтау, алу; бағдарлау – өзін мәдениетте және өзінің қоғамда алатын орнын анықтау; компенсаторлық – оқытудың кемшіліктерін жою, «ақтаңдақтарды» және формальды білімді жою; өзін-өзі дамыту – әлемнің, өз санасының, жадының, ойлауының, шығармашылық сапаларының жеке картинасын жетілдіру; коммуникативті – ғылымдар, мамандықтар, таптар, жас ерекшеліктері арасында байланыс орнату; бірлескен шығармашылық – шығармашылық әрекетке көмектесу, оны толықтыру; жасарту – өз ойлауының инерциясын жеңу, қоғамдық ұстанымда тоқыраудың алдын алу; психологиялық (психотерапиялық) – болмыстың толықтығын, адамзаттың ауқымды зияткерлік қозғалысына қатыстылығын сақтау [5].

Өздігінен білім алудың барлық формаларын шартты түрде екі топқа бөлуге болады: жеке және топтық. Жеке формаларында бастамашы жеке адамның өзі болады, дегенмен әдістемелік және әкімшілік құрылымдардың жетекшілері осы үрдіске бастамашы болып, оны ынталандыра алады. Әдістемелік бірлестіктердің, семинарлардың, практикумдардың біліктілікті жоғарылату курстарының, шығармашылық топтардың қызметі түріндегі топтық форма жеке өздігінен бі-

лім алу нәтижелері мен жеке адамның өзінің арасындағы қайтымды байланысты қамтамасыз етеді.

Өздігінен білім алудың формалары ретінде курстар, лекториялар, біліктілікті жоғарылату жүйесі, ашық университеттер, сырттай оқыту жүйесі, зерттеу жұмысы, өзін-өзі оқыту танылады [6].

А.К. Громцева, Г.Е. Зборовский, Г.Е. Ковалев, Г.П. Орлов өз еңбектерінде дербес дәрежесі бойынша өздігінен білім алудың екі түрін бөлу (соған сәйкес өздігінен білім алудың екі деңгейі) мүмкіндігі жайлы жазады:

1) ілеспелі өздігінен білім алу – оқу орны (мектеп, ЖОО, курстар және т.б.) себеп болады және бағыттайды, алынған тапсырмаларды орындаумен байланысты, оқу орнында оқып-үйренген материалды кеңейту, толықтыру, тереңдету мақсатын көздейді;

2) автономды өздігінен білім алу – адамның өзінің ішкі қызығушылықтары мен қажеттіліктері себеп болады, адамның өзі бағыттайды және бақылайды, анағұрлым жоғарғы деңгей болып есептеледі және жеке тұлғаның шығармашылық әлеуетін жүзеге асыру тұрғысынан алғанда анағұрлым құнды болып табылады [1].

В. Оконь өздігінен білім алу үрдісінде келесі элементтерді бөліп көрсетеді: 1) мақсатты, үлгіні немесе идеалды анықтау және оны өз мүмкіндіктерімен салыстыру; 2) мақсатқа қол жеткізу үшін қажетті жағдайларды қарастыру; 3) іс-әрекет жолын таңдау жайлы шешім қабылдау; 4) өздігінен білім алудың міндеттерін жүзеге асыру; 5) мақсатқа жетудегі өз жетістіктері мен кемшіліктерін талдау және бағалау, сондай-ақ, өздігінен білім алу бойынша одан арғы жұмыс бағыттары жайлы қорытындысын тұжырымдау.

Біздің көзқарасымыз бойынша, өздігінен білім алудың құрылымына келесідей төрт құраушыны қосқан дұрыс:

1) тұлғалық құраушы – өздігінен білім алуға деген қажеттілікті, онымен байланысты қызығушылықтарды, түрткілерді; тұлғалық құндылықтарды, ақыл-ой қабілеттерін, эмоционалды-еріктік механизмдерді; адамгершілік сапаларды қамтиды;

2) гностикалық құраушы (компонент) – ғылыми-практикалық (жалпы білім беретін және кәсіби) білімдердің, өздігінен білім алу жайлы білімдердің жеткілікті дәрежеде болуын сипаттайды;

3) операциялық құраушы – оған ақпарат көздерімен жұмыс істеу біліктері мен дағдылары,

ақыл-ой әрекетінің қалыптасқан операциялары кіреді;

4) басқарушылық құраушысы – өздігінен білім алу міндеттерін анықтау және оларды орындауға қабылдау, өздігінен білім алу көздері мен формаларын таңдау, өз іс-әрекеті мен уақытын жоспарлау, өзін-өзі бақылау, өз іс-әрекетін талдауды жүзеге асыру біліктері мен дағдыларын болжайды [7].

Өздігінен білім алуға дайындаудың жалпыпедагогикалық және өзгеше қағидаларын бөліп көрсетуге болады. Жалпыпедагогикалық қағидаларға жататындар: теориялық және практикалық сипаттағы зерттеу жұмысын дербес жүзеге асыру дайындығын қалыптастырудан, теориялық және практикалық жұмысты біріктіру қабілетінен көрініс табатын теория мен практиканың бірлігі қағидасы; түрлі сипаттағы теориялық және практикалық мәселелерді шешу негізінде құрылуы тиіс дәріс және семинар сабақтарын ерекше ұйымдастыруды болжайтын мәселелік қағидасы; жеке тұлғаның қызығушылықтары мен қажеттіліктерінің басымдылығын, оның өзгешелігі мен мүмкіндіктерін есепке алатын тұлғаға бағдарланған бағыттылық қағидасы; жеке жұмыс кестесі мен жоспарларын пайдалануға, іс-әрекетті жүзеге асырудың мазмұнын, әдістерін, құралдарын жеке таңдауға бағдарланатын оқыту үрдісін дербестендіру және дифференциялық тәсіл қағидасы; оқыту үрдісінде студенттің ұстанымының өзгеруін болжайтын саналылық пен белсенділік қағидасы; өздігінен білім алуға дайындық үрдісінде тұлғалық, когнитивтілік және технологиялықтың бірлігі қағидасы, ол студенттерге зерттеу жұмысын жүргізу үшін қажетті білімді хабарлауды, оны жүзеге асырудың технологиясын теориялық және практикалық зерттеу үшін қажетті жағдайлар құруды, студенттердің ғылыми қызығушылықтарын есепке ала отырып зерттеушілік практиканы ұйымдастыруды түсіндіреді; кәсіби іс-әрекетті сипаттайтын міндеттерді шешу қабілетінің дамуынан көрініс алатын кәсіби іс-әрекетке бағдарлану қағидасы; зерттелетін нысандарды жан-жақты қарастыруға қажеттілікті және әлемді жан-жақты көру қабілетін қалыптастыру үшін пәнаралық байланыстарды пайдалану қағидасы; өздігінен білім алу барысында жеке жұмысты ұжымдық жұмыспен үйлестіру қағидасы; жұмысты жоспарлау және жүзеге асыру барысында студенттердің дербестігін болжайтын өзін-өзі басқару қағидасы; педагогикалық үрдістегі демократияландыру қағидасы; студенттер мен оқытушылардың өзара

қарым-қатынасын ізгілендіру қағидасы; өздігінен білім алу дағдыларын қалыптастырудың жүйелілігі мен бірізділігі қағидасы; шығармашылық іс-әрекеттің басымдылығы жағдайында репродуктивтілік пен шығармашылық іс-әрекеттің үйлесуі қағидасы; өзін-өзі басқарудың жетекші рөлі жағдайында өздігінен білім алуға дайындық барысында оқытушы мен студенттің әрекеттерін үйлестіру қағидасы; өздігінен білім алу жұмысын жүзеге асыру барысында студенттердің тәжірибесін тірек ету қағидасы; өздігінен білім алу әрекетін қалыптастыру үрдісінде оқытушының қызметін жүзеге асыру қағидасы.

Өздігінен білім алуға дайындаудың өзіне тән қағидаларына мыналар жатады: студенттерде іс-әрекеттің нормативті – өздігінен білім алу және жеке – өздігінен білім алу құраушыларын қалыптастыру барысындағы күшті біріктіру және синхрондау қағидасы; нормативті – өздігінен білім алу және жеке – өздігінен білім алу құраушыларын дамыту үрдістерінің өзара келісу және симультанттылық қағидасы.

Өздігінен білім алудың бағыттары: кәсіби (оқыту пәні); психологиялық-педагогикалық (оқытушылар мен ата-аналарға бағдарланған); психологиялық (имидж, қарым-қатынас, ықпал ету өнері, көшбасшылық сапалар және т.б.); әдістемелік (оқытудың педагогикалық технологиялары, формалары, әдістері мен тәсілдері); құқықтық, эстетикалық (гуманитарлық); тарихи; шет тілдері, саяси; ақпараттық-компьютерлік технологиялар; денсаулықты сақтау; қызығушылықтар және хобби; т.б.

Өздігінен білім алудың көздері: теледидар; газеттер, журналдар; әдебиет (әдістемелік, ғылыми-көпшілік, публицистикалық, көркем және т.б.); интернет; түрлі тасымалдаушылардағы видео, аудио ақпараттар; ақылы курстар; семинарлар мен конференциялар, шеберлік-кластары; тәжірибе алмасу бойынша іс-шаралар; саяхаттар, театрлар, көрмелер, мұражайлар, концерттер; біліктілікті жоғарылату курстары.

Өздігінен білім алудың нәтижелері: орындалатын жұмыстың сапасын жоғарылату, дайындалған немесе жарық көрген әдістемелік құралдары, мақалалар, оқулықтар, бағдарламалар, сценарийлер, зерттеулер, жаңа идеялар дайындау; жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану бойынша әдістемелік ұсыныстар жасау [8].

Өздігінен білім алуда адам өзін әлеммен байланыстырып, шығармашылық әрекетін толтырады. Мұнда жоғары қажеттіліктерді қалыптастыруда «Мен» бейнесі пайда болады.

Қазіргі таңдағы технологиялар интеллектуалдық шығармашыл тұлғаның потенциалын ашуда көптеген өзекті мәселелерді ашуға бағытталған. Мәселен тренингтер, семинарлар, интегративті модел мазмұнына бейімделген арнайы жобалар мен тапсырмаларға негізделіп жасалған. Бұл тұлғаның бойында коммуникативті іскерлікті, лидерлікті, шығармашылықты, академиялық емес интеллектілік форманы қалыптастырады [9].

Демек, өздігінен білім алуда ең алдымен тұлғаның дамуына баса назар аударғанымыз жөн. Ал, тұлғаның дамуының моделін үшке бөліп көрсете аламыз.

Жеке – білімін кеңейтудегі мінез ерекшеліктері, өзін-өзі басқара алуы, құрастыра алу икемділігі, бағалауы, өмірлік ойлау бағыттылығы;

Кәсіби білімділік – алдына мақсат қоя алушылық, өмірлік ұстанымы;

Әлеуметтік-коммуникативті дағдылар, әлеуметтік ортадағы рөлдер [10].

Осылайша, оқушылардың өздігінен білім алу мәселесіне теориялық талдау жасау бізге келесідей қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Өздігінен білім алудың мәніне қатысты теориялық көзқарастардың көптігі оның «білім беру», «үздіксіз білім беру», «оқушылардың өз бетінше жұмысы», «өзін-өзі оқыту», «өзін-өзі тәрбиелеу» сияқты ғылыми ұғымдармен өзара күрделі байланысын көрсетеді.

Өздігінен білім алу білім алудың маңызды элементі, оның жетекші әлеуметтік қызметі жеке тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруы болып табылады және білім беру қызметі және білім беру үрдісі ретінде қарастырыла алады.

Үрдіс ретінде өздігінен білім алу өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі оқыту, өзін-өзі дамыту үрдістерінің бірлігі мен тұтастығын құрады, субъектінің өз қажеттіліктерін басқаруын, жаңа нормаларды игеруін, өз қабілеттерін байытуы мен оларды іс-әрекет барысында көрсетуге дайындығын қалыптастыруын қамтиды. Өздігінен білім алудың мәні жайлы бұл қорытындылар әлеуметтік педагогтың өздігінен білім алуының үлгісін жасауға және педагогикалық ЖОО-да оны ұйымдастыру-әдістемелік қамтуды жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

- 1 Зборовский Г.А. Самообразование – парадигма XXI века / Г. Зборовский, Е. Щуклина // Высшее образование в России. – 2003. – № 5. – С. 25-32.
- 2 Пидкасистый П.И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / П.И. Пидкасистый, Л.М. Фридман, М.Г. Гарунов. – М.: Педагогическое Общество России, 1999. – 354 с.
- 3 Бордовский Г.А. Управление качеством образовательного процесса: монография / Г.А. Бордовский, А.А. Нестеров, С.Ю. Трапицын. – СПб.: Изд-во РПУ им. А.И. Герцена, 2001. – 359 с.
- 4 Серебряняк Е.В. Организация самообразования будущих социальных педагогов в процессе вузовской подготовки: автореф. канд. пед. наук. Е.В. Серебряняк. – Вологда, 2006. – 26 с.
- 5 Бондаревский В.Б. Воспитание интереса к знаниям и потребности в самообразовании: кн. для учителя / В.Б. Бондаревский. – М.: Просвещение, 1985. – 144 с.
- 6 Исакова Б.Т. Условия подготовки студентов вуза к самообразовательной деятельности / Б.Т. Исакова // Педагогика. – М., 2002. – №3.
- 7 Будакова К. Самообразование как социальный феномен: автореф. К. Будакова. – Армавир, 2012. – 35 с.
- 8 Коджаспирова Г.М. Культура профессионального самообразования педагога: пособие / Г.М. Коджаспирова; под ред. Ю.М. Забродина. – М., 1994. – 344 с.
- 9 Пралиев С.Ж., Намазбаева Ж.И., Каракулов З.Ш., Садыкова А.Б. Развитие творческой интеллектуальной личности: учеб. пособие. – Алматы: Каз НПУ им. Абая, 2013. – 70 с.
- 10 Намазбаева Ж.И., Каракулов З.Ш., Садыкова А.Б., Сейдулаев К.Б. Развитие личности в процессе психологизации современного образования: монография. – Алматы: Каз НПУ им. Абая, 2013. – 115 с.

References

- 1 Zborovskij G.A. Samoobrazovanie – paradigma XXI veka / G. Zborovskij, E. Shhuklina // Vysseee obrazovanie v Rossii. – 2003. – № 5. – S. 25-32.
- 2 Pidkasytyj P.I. Psihologo-didakticheskiy spravochnik prepodavatelja vysshej shkoly / P.I. Pidkasytyj, L.M. Fridman, M.G. Garunov. – M.: Pedagogicheskoe Obshhestvo Rossii, 1999. – 354 s.
- 3 Bordovskij G.A. Upravlenie kachestvom obrazovatel'nogo processa: mo-nografija / G.A. Bordovskij, A.A. Nesterov, S.Ju. Trapicyн. – SPb.: Izd-vo RPGU im. A.I. Gercena, 2001. – 359 s.
- 4 Serebrenjak E.V. Organizacija samoobrazovanija budushhih social'nyh pedagogov v processe vuzovskoj podgotovki: av-toref. kand. ped. nauk. E.V. Serebrenjak. – Vologda, 2006. – 26 с.

- 5 Bondarevskij V.B. Vospitanie interesa k znanijam i potrebnosti v samoobrazovanii: kn. dlja uchitelja / V.B. Bondarevskij. – M.: Prosveshhenie, 1985. – 144 s.
- 6 Isakova B.T. Uslovija podgotovki studentov vuza k samoobrazovatel'noj dejatel'nosti / B.T. Isakova // Pedagogika. – M., 2002. – №3.
- 7 Budakova K. Samoobrazovanie kak social'nyj fenomen: avtoref. K. Budakova. – Armavir, 2012. – 35 c.
- 8 Kodzhaspirova G.M. Kul'tura professional'nogo samoobrazovanija pedagoga: posobie / G.M. Kodzhaspirova; pod red. Ju.M. Zabrodina. – M., 1994. – 344 s.
- 9 Praliev S.Zh., Namazbaeva Zh.I., Karakulov Z.Sh., Sadykova A.B. Razvitie tvorcheskoj intellektual'noj lichnosti: ucheb. posobie. – Almaty: Kaz NPU im. Abaja, 2013. – 70 s.
- 10 Namazbaeva Zh.I., Karakulov Z.Sh., Sadykova A.B., Sejdulaev K.B. Razvitie lichnosti v processe psihologizacii sovremen-nogo obrazovanija: monografija. – Almaty: Kaz NPU im. Abaja, 2013. – 115 s.